

adókiváttal felajánlva

JÁSZ-NAGY-KUN-SZOLNOKMÉGYEI
1860.

KÉPES

NAPTÁR

1893.

12

közönséges évre.

ÖTÖDIK ÉVFOLYAM.

Az idei uralkodó

bolygó: a Merkúr.

KARCZAG.

KIADJA SZÖDI S. KÖNYVKERESKEDÉSE.

A jászkun huszárság a hét éves háboruban.

A bécsi cs. és kir. hadi levéltár „Mittheilungen des k. k. Kriegs-archies“ c. folyóiratának legújabb kötetében Düncker őrnagy igen érdekes adatokat közöl a Mária Terézia és Nagy Frigyes porosz király közt folyt első hét éves háboruról. Ez adatok a gróf Neipperg család Schwaigerni (Württemberg királyság) levéltárában találtattak és e család egyik sarjának: gróf Neipperg Vilmos Reinhardnak (szül. 1683, meghalt 1774), ki e háboruban a szorongatott királynő egyik hadtestének parancsnoka volt, hadi jelentéseit s egyéb, a hadviselésre vonatkozó levelezéseit, melyeket a királynővel s kiválóbb férfakkal köztük a toscanai nagyherceggel s lotharingiai herceggel: Mária Terézia férjével folytatott tartalmazza.

E levelezés ránk nézve különösen azért birnak érdeklél, mert a hét éves háboruban báró Orczy Lőrincz vezetése alatt részt vett s kezdetben a Neipperg tábornok alá beosztott jászkun huszárság viselt dolgairól és kapunk itt-ott értesítést.

Igy a Neisse melletti táborból 1641. május 30-án a többek közt ezt írja a tábornok a királynőnek: A varasdi határórség két csapata és a jászkunok két kompániája a táborba berukkolt.“

A fenyegető veszély idején nagy hirtelenséggel lóra ült katonaság hadi fegyelem és készülség dolgában sok kivánni valót hagyott fenn, legalább ezt mutatják Neippergnek következő sorai: „A hozzám érkezett Beleznay huszárok és a jászkunok négy kompániája (tehát ekkor már két kompániával erősödtek fegyelmezve, tisztekkel ellátva és a lovaglásba begyakorolva nagyon rosszul vannak, a min igen csudálkozom. Egy részöket tegnapelőtt gr. Festeticshez küldtem, a ki Friedewalléban, az ellenségtől egy kis mértföldnyire áll, hogy beléjök alkalomadtán észrevétlenül vállalkozási kedvet öntsön“.

A vállalkozási kedv s a huszáros bátorság kimutatására nagyon is hamar nyílt alkalom. A toscanai nagyherceg még meg se kapta a fentebbi levelet, másnap (jun. 7-én) már nyomon követte egy másik, melyben a tábornok örömmel értesíti: hogy a „nemzeti hadsereg“ (igy nevezték a magyar megyék katonaságát) Ulmdörfnál fényesen kiállotta a tűz és vérkeresztséget. E levélhez csatolva van br. Festetics jelentése az ütközet lefolyásáról, melyet terjedelmében közlök:

Festetics vezérőrnagy gr. Neipperg tábornoknak.

Erekwirtscheide 1741. jun. 7.

Excellentiádnak alázatosan jelentem, hogy tegnap este küldött jelentésem szerint a múlt éjjel körülbelől 1000 lovassal kilovagoltam Ulmdorfba (Olbendorf) s ott egy századosra 100 porosz közhuszárral bukkantam s jól lehet elszántan s igen vitézül védte magát s mindjárt az összeesapáskor az ottani várkastélyba vonult és három óráig folytonosan tüzelt s fel sem hagyott vele, míg az egész csapatot kardra nem hányattam. Nem hiszem, hogy 10 is megmenekült belőlök, a kik a közeli házakba elesuszsztantak. A ravasz parasztok tömegesen összefutottak s a szomszédos házakból tüzeltek ránk. Minthogy a tüzelés soká tartott, ez alatt 800 huszár és ulánus segítségökre sietett s nagy dühvel támadtak ránk. De az én embereim is oly erővel állottak ellent s karddal markukban két izben oly hevesen támadtak rájuk, hogy belőlök száznál több a csatatéren maradt, a többi pedig futásnak eredt, mi közben 3 tiszt foglyul esett, ezek közt egyik legjobb, legvitézebb tisztjük bizonyos Ledvari nevű kapitány. Volt szerencsém a Beleznay ezredes ur regimentjét és a jászkunokat s örülök, hogy az első alkalommal nem mutattak hátat az ellenségnek. Ily heves öldöklés részünkről sem eshetett meg kár nélkül s néhány halottat és sebesültet kaptunk, köztük Rottran zászlótartó a Károlyi ezredből meghalt, a Csáky ezred zászlótartója pedig megsebesült; egyéb iránt, hogy hány közlegény és ló veszett el, épen most készítették róluk csapatonként kimutatást s holnap tisztelettel beterveztem. Ma vagy holnap reggel 21 fogoly huszárt és ulánust küldök. Ezen túl csak nem minden este változtatnom kell táborhelyemet, mert azt hiszem, hogy az ellenség legközelebb visszadja a látogatást. Ennélfogva várom Excellentiád parancsát, hogy azt a 300 embert, kiket a táborába visszaküldeni rendelt küldjem-e, vagy 2—3 napig nállam tartsam? U. i. A Beleznay huszároknak és jászkunoknak már két nap óta sem kenyerek, sem zabjok; nem tudom hol a hiba? stb. stb.

Nevezett folyóiratban a jászkunokra vonatkozó részek eddig terjednek, remélhető, hogy a folytatás szintén tartalmazni fog érdekes adatokat.

Illéssy J.